

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Козак Ю.Г.
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
На тему: «Удосконалення ЗЕД підприємства кабельної промисловості (на
прикладі ПАТ «Одескабель»»

Виконавець
студент факультету міжнародної економіки
спеціальності 6.030503 «Міжнародна економіка»
Овчаренко Микита Геннадійович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник
ст. викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Бурлаченко Дмитро Миколайович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2019

АНОТАЦІЯ

Овчаренко М.Г, «Удосконалення ЗЕД підприємства кабельної промисловості (на прикладі ПАТ «Одескабель»)), випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «Міжнародна економіка»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємством кабельної промисловості.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти визначення зовнішньоекономічної діяльності підприємства, узагальнені фактори впливу на зовнішньоекономічну діяльність підприємства та визначені методи розрахунку її показників.

Проаналізовано результати фінансово-господарської діяльності підприємства, проведено аналіз факторів, що впливають на зовнішньоторговельну діяльність, визначено чинники зовнішньоекономічної діяльності.

Запропоновано рекомендації щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства за рахунок організаційних заходів, впровадження алгоритму оцінки зовнішньоекономічної діяльності, участі у міжнародних виставках.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експорт, імпорт, фактори ефективності зовнішньоекономічної діяльності, ПАТ «Одескабель».

ANNOTATION

Ovcharenko M., "Improvement of the foreign economic activity of the cable industry enterprise (for example, LLC "Odeskabel"), graduation work for obtaining an educational bachelor's degree in the specialty "International Economics"
Odessa National University of Economics
Odessa, 2019

The final work consists of three sections. The object of research - the process of foreign economic activity of the cable industry enterprise.

The theoretical aspects of determination of foreign economic activity of the enterprise, general factors of influence on foreign economic activity of the enterprise are considered in the paper, and the methods of calculation of its indicators are determined.

The results of the financial and economic activity of the enterprise are analyzed, the factors influencing foreign trade activity are analyzed, factors of foreign economic activity are determined.

Recommendations for improvement of foreign economic activity of the enterprise are offered due to organizational measures, implementation of algorithm of estimation of foreign economic activities, participation in international exhibitions.

Key words: foreign economic activity, export, import, factors of efficiency of foreign economic activity, LLC "Odeskabel".

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗЕД ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність та особливості ЗЕД підприємства.....	6
1.2. Чинники, що впливають на ЗЕД підприємства кабельної промисловості.....	11
1.3. Методики оцінки ЗЕД підприємства.....	15
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»	23
2.1. Організаційно-економічна характеристика ЗЕД ПАТ «Одескабель»....	23
2.2. Аналіз чинників впливу на ЗЕД ПАТ «Одескабель».....	29
2.3. Аналіз показників зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Одескабель»	32
Висновки до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ III. ОСНОВНІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»	42
3.1. Впровадження методики прийняття рішень для удосконалення ЗЕД ПАТ «Одескабель».....	42
3.2. Рекомендації щодо оптимізації експортної діяльності ПАТ «Одескабель	51
Висновки до розділу 3.....	59
ВИСНОВКИ	60
Список використаних джерел	62

ВСТУП

Актуальність дипломної роботи. Перехід економіки України на ринкові відносини, вступ до СОТ істотно підвищили роль зовнішньоекономічної діяльності в розвитку країни. Посилення ролі зовнішньоекономічного фактора диктується проведеними ринковими перетвореннями, які формують нові форми взаємозв'язку з іншими країнами світу. Завдяки зовнішньоекономічній діяльності країни отримують можливість виробляти продукцію з найменшими витратами виробництва і купувати ту продукцію, яка набагато дешевше у інших виробників, отримувати інвестиції, залучати додаткову робочу силу. Зовнішньоекономічна діяльність надає потужний вплив на соціально-економічний розвиток країни, підвищуючи ефективність суспільного виробництва, забезпечення раціонального використання трудових ресурсів та інвестицій, стимулюючи інноваційний розвиток.

Головними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності виступають підприємства, а головною умовою здійснення підприємством такої діяльності є її постійне удосконалення. При недостатньому обґрунтуванні ЗЕД підприємство може зазнати значних збитків, що є справедливим і для підприємств кабельної промисловості. Отже, питання зміцнення позицій підприємств як суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності стають досить актуальними на сьогоднішній день.

Мета і завдання роботи. Метою роботи є визначення шляхів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства кабельної промисловості.

Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань:

- дослідження теоретичних засад ЗЕД підприємства;
- визначення факторів, що впливають на ЗЕД підприємства;
- дослідження методичних підходів дослідження ЗЕД підприємства;
- надання організаційно-економічної характеристики ПАТ «Одескабель»;
- узагальнення факторів, що впливають на ЗЕД ПАТ «Одескабель»;

- аналіз здійснення ЗЕД на досліджуваному підприємстві;
- розробка напрямків удосконалення зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Одескабель».

Об'єктом є процес здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємством кабельної промисловості.

Предметом є теоретичні та практичні положення щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства кабельної промисловості.

Методи дослідження. При написанні випускної роботи використано метод наукового пізнання, метод порівняння, статистичний аналіз, табличний та графічний метод.

Інформаційна база роботи. Інформаційно-довідкову базу становили наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-правові акти України, матеріали наукових конференцій, звіти, статистичні та фінансові матеріали ПАТ «Одескабель».

Структура роботи. Випускна робота складається зі вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

Таким чином, аналіз дефініцій ЗЕД дозволив зробити висновок про те, що більшість авторів трактують ЗЕД як напрямок комерційної або господарської діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність являє сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних і оперативно-комерційних функцій експортоорієнтованих підприємств з урахуванням обраної зовнішньоекономічної стратегії, форм і методів роботи на ринку іноземного партнера.

На ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства впливає низка чинників, що розподіляються на економічні, політичні, соціальні, територіально-географічні, науково-технічні та екологічні. Зарубіжні вчені, в свою чергу, класифікують всі чинники в дві категорії: жорсткі та м'які. Найбільш розповсюдженою класифікацією є розподіл факторів на зовнішні та внутрішні, а також контрольовані та неконтрольовані підприємством. Останні в свою чергу можуть бути контрольованими та неконтрольованими державою.

На сьогоднішній день певного стандартизованого методу оцінки зовнішньоекономічної діяльності підприємства не існує. При оцінці ЗЕД прийнято звертатися до наступним загальним методам: факторний, експертним, розрахунковим. Експертні - не відрізняються точністю, а факторні - трудомісткі. Найбільш поширеними є розрахункові методи оцінки, що включають набір простих, в плані розрахунків, показників, до таких можна віднести: економічні показники ефекту і економічної ефективності зовнішньоторговельної діяльності. Більш широкими за своїм застосуванню є показники рентабельності, вони - є відмінним доповненням до вищезгаданих показниками.

Публічне акціонерне товариство «Одеський кабельний завод "Одескабель» є одним з найбільших промислових підприємств м. Одеси. Кабельно-провідникова продукція ПАТ «Одескабель» об'єднує асортимент з більш ніж 3000 марко-розмірів, а також виготовляє кабельну продукцію різного

перетину за індивідуальними замовленнями клієнтів. Що стосується ситуації на зовнішньому ринку, то тут загальне збільшення по реалізації продукції у 2017 р. склало 1218,7 тис.грн. За три роки обсяг реалізованої продукції за даним видом продукції на внутрішньому ринку зменшився на 224,8 тис.грн., на зовнішньому на 95 тис.грн.

За результатами проведеного SWOT-аналізу можна визначити, що ПАТ «Одескабель» має ряд сильних сторін і можливостей на ринку волоконно-оптичних кабелів. Позиція підприємства є сприятливою, однак враховуючи можливості розвитку підприємства, можна очікувати налагодження господарських зв'язків. Підприємство володіє значною часткою внутрішнього ринку, має репутацію якісного виробника та виробляє актуальну продукцію за доступними цінами, що дає йому можливість надалі освоювати зовнішні ринки. Наявність передових технологій та висококваліфікованих кадрів сприяє освоєнню нових видів продукції та тим самим залученню нових споживачів, що дає можливість підприємству утримувати лідируючі позиції на освоєних ринках, а також завойовувати нові. Коливання валютного курсу негативно позначаються на діяльності підприємства, оскільки воно залежить від імпорту комплектуючих деталей та сировини. Крім того, зростання темпів інфляції помітно зменшує купівельну спроможність.

Динаміка зміни обсягу експорту та його частки у загальному обсязі реалізації продукції ПАТ «Одескабель» дозволяє дійти висновку, що за 4 роки обсяги експорту збільшились на 173818 тис. грн. або на 125,2 % і склали на 2017 рік 312621 тис. грн., а частка експорту у загальному обсязі реалізації збільшилась на 2% і склала на 2017 рік 25,8%.

Найбільшу частку в товарній структурі експорту ПАТ «Одескабель» мають ЛАН-кабелі. За 4 роки обсяг експорту даного виду продукції підвищився на 117079 тис. грн. або у 3 рази. Географічна структура експорту ПАТ «Одескабель» є досить великою та різноманітною. Експорт здійснюється переважно, в країни Центрально-Східної Європи і Європейського Союзу

(Франція, Чехія, Румунія, Словаччина, Польща та ін.), а також Великобританія, США і країни Африки.

В рамках 3 глави розроблений алгоритм оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності промислового підприємства, який включає послідовність етапів, таких як: підготовчий, етап планування, етап збору, розрахунковий. Розрахунковий етап схильний до деталізації, в зв'язку з чим були виділені 2 гілки розрахунку показників ефективності, окремо на експортні операції і окремо на імпорتنі. Так само в алгоритмі було враховано вплив основних зовнішніх факторів на ведення зовнішньоекономічної діяльності підприємством. Залежно від зміни даних показників, в порівнянні з попереднім періодом, компанії необхідно слідувати тієї чи іншої зовнішньоторговельної поведінки.

Аналіз, проведений в другому розділі випускної роботи виявив, що на підприємстві відсутній належний відділ, який би займався лише експортною та імпоротною діяльністю. На нашу думку, створення зовнішньоекономічного відділу буде сприяти кращому пристосуванню до ринкових умов та нарощування зовнішньоторговельної діяльності підприємства, що в кінцевому результаті позитивно відобразиться на результатах всього підприємства. Тому, основним напрямком удосконалення збутової діяльності даного підприємства є модернізація організаційної структури відділу маркетингу і закріплення за кожною групою конкретних функцій.

З метою досягнення стратегічних цілей розвитку ЗЕД необхідно приймати участь в міжнародних ярмарках та виставках, оскільки це найефективніший спосіб просування на ринку. В даний час виставково-ярмарочна діяльність відноситься до числа суттєвих чинників, що стимулюють розвиток всіх галузей економіки, розглядається не тільки як торговий майданчик, але як ефективний засіб комунікацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронкова О. А. Внешнеэкономическая деятельность: организация и управление: учеб. пособие / О. А. Воронкова, Е. П. Пузакова. – М.: Экономист, 2006. – 495 с.
2. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / О. П. Гребельник. – [вид. 3-ге, перероб. та доп.]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
3. Ершова И.В. Предпринимательское право. Учебник.: Издание 4–е перераб. и доп. М.: Юриспруденция, 2006.- 428 с.
4. Диденко Н.И. Основы внешнеэкономической деятельности в РФ. Изд. 2–ое перераб. и доп. М.: Издательский дом «Питер», 2004. -189 с.
5. Гуцин В.В., Дмитриев Ю.А. Российское предпринимательское право. М.: ЭКСМО, 2005. - 438. с.
6. Минаев А.А. Правовое регулирование внешнеторговых сделок юридических лиц. Автореферат на соискание уч. степени канд. юрид. наук М., 2006. – 19 с.
7. Бененсон Э.Е. Внешнеэкономическая деятельность как сфера хозяйствования промышленных предприятий: на примере машиностроения. Автореферат на соискание уч. степени канд. эк. наук, Ростов–на–Дону, 1997. – 17 с.
8. Сорокин С.Л. Эффективность внешнеэкономической деятельности: понятие, измерение и оценка: моногр. / С.Л. Сорокин. – Гродно: ГрГУ, 2011. – 130 с.
9. Варяниченко О.В. Міжнародна торгівля та інвестиції: навч. посіб. / О.В. Варяниченко, Н.А. Навроцька, І.І. Павленко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.
10. Покровская В. В. Внешнеэкономическая деятельность / 2–е изд., пер. и доп.. М. : Юрайт, 2014. – 205 с.
11. Алехнович А.В. Внешнеэкономическая деятельность предприятия : учеб. пособие. – М. : Дикта, 2009. - 250 с.

12. Балажкун О.Ю. Шляхи вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства / О.Ю. Балажкун, Н.Ю. Тимошенко // Актуальні проблеми економіки та управління – 2016 - №10 - [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/73388/68765>
13. Карпенко М.О. Удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві / М.О. Карпенко, О.В. Захарченко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури – 2010 - №26 – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/486>
14. Яковлев Г.И. Методологические подходы к определению конкурентоспособности промышленного предприятия [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodologicheskie-podhody-k-opredeleniyu-konkurentosposobnosti-promyshlennogo-predpriyatiya>
15. Стровский Л. Е. Внешнеэкономическая деятельность предприятия. М.: Юнити-Дана, 2011. - 219. С.
16. Тюріна Н., Карвацка М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 408 с.
17. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Сіваченко І.Ю. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник; 2-ге вид., перероб. та доп. / Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Сіваченко І.Ю. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.- 792 с.
18. Бабак Л.М., Веретеникова О.А., Осипов В.А. Оценка эффективности внешнеэкономической деятельности предприятия // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2016. – № 7-6. – С. 1011-1015; [Електронний ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://www.applied-research.ru/ru/article/view?id=10085>
19. Бондаренко, В. Маркетинговое обеспечение комплексного развития инфраструктуры ВЭД Текст. / В. Бондаренко // Экономика России: основные направления совершенствования: Сб. научных трудов / Под научн. ред. А.В. Бандурина. М. 2004.- 235 с.

20. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. [для студентів вищих навч. закладів] / О.С. Іванілов – К: Центр учбової літератури – 2009 – 728 с.
21. Офіційний сайт ПАТ «Одескабель» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://odeskabel.com/main-rus/smi-o-nas.html>
22. Smida / Бази даних [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://05758730.smida.gov.ua/>
23. Стровский Л.Е. Внешнеэкономическая деятельность предприятия: учебник / Л.Е. Стровский, С.К. Казанцев, Е.Г. Шаблова/ Под ред. Л.Е. Стровского. – М.: Юнити-Дана, 2012. – 503 с.
24. Внешнеэкономическая деятельность предприятия: Учебник / Под ред. д-ра экон. наук, проф. И.Н. Иванова. - М.: ИНФРА-М, 2012. - 297с.
25. Мухаев Р.Т. Система государственного и муниципального управления: учебник для студентов вузов / Р. Т. Мухаев. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. - 687 с.
26. Зовнішньоекономічна діяльність та митна справа: Збірник нормативних актів / Упорядник М.І. Камлик. - К: Атака, 2014. - 680 с.
27. Каніщенко О.Л. Міжнародний маркетинг: Теорія і господарські ситуації: Навч. посібн.- 2-ге вид., переробл.- К.: ІВЦ «Видавництво Політехніка», 2004.- 152 с.
28. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібн. - 3.тє вид., перероб і доп.- К.: Знання-Прес, 2002.- 384 с.
29. Козик В.В., Панкова Л.А., Карп'як Я.С., Григор'єв О.Ю., Босак А.О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посібн.-2-ге вид., перероб. І доп.-К.: Центр навчальної літератури, 2004.- 608 с.
30. Багрова І.В., Редіна Н.І. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник/ Багрова І.В., Редіна Н.І., Власюк В.Є., Гетьман О.О. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 580 с.
31. Мармашова С. П. Организация ВЭД : учебно-методический комплекс для специальности маркетинг / С. П. Мармашова. – Минск: БГУ. – 2016. – 88 с.

32. Попова Т.Л. Удосконалення управління експортною діяльністю вітчизняного підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://professura.at.ua/forum/15-8-1>
33. Семенов К.А. Международные экономические отношения: Курс лекций. – М. : Гардарики, 1998. – 336 с.
34. Завьялов П. Проблемы международной конкурентоспособности товаропроизводителей и пути их решения // Маркетинг. – 2008. - № 10. – С. 45-49.
35. Яковлев А. І. Удосконалення методів визначення ефективності ЗЕД // Фінанси України. – 2010. - № 9. – С.25-27
36. Ходорович О.С. Розвиток зовнішньоекономічних операцій та шляхи її удосконалення / О. С. Ходорович // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_WP_2010/Economics/71141.doc.htm
37. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств : навч. посіб. для студ. вузів / Г. М. Дроздова. – К.: Центр навчальної літератури, 2004 – 247 с.
38. Рубан І. В. Обґрунтування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства на засадах збалансованої системи показників [Електронний ресурс]: http://www.rusnauka.com/9_EISN_2007/Economics/21328.doc.htm
39. Луценко В.О.Розробка заходів підвищення ефективності експортних операцій промислового підприємства. Автореф. [Електронний ресурс]: <http://www.uran.donetsk.ua/~masters/2002/fem/lutsenko/diss.htm>